

VIKINGERNES VIDE VERDEN

4. En arabisk købmand i Hedeby

Ved dannelsen af det arabiske rige i 600-tallet blev der skabt et nyt kultursamfund på linje med de klassiske græske og romerske civilisationer. Araberne var handlende og de kom derfor rundt i verden, specielt i perioden fra ca. 750 til 1000 – altså på samme tid som vikingerne. Her følger en arabisk købmand, At-Tartusschis beretning om et besøg i Hedeby, der var en handelsplads ved Slien tæt ved den senere Slesvig by. Besøget fandt sted ca. 975.

Slesvig er en meget stor by ved den yderste ende af verdenshavet. I dens indre er der kilder med fersk vand. Dens beboere tilbeder Sirius, bortset fra det lille antal, som er kristne og som har en kirke der. At-Tartusschi fortæller: De fejrer en fest, hvor de alle kommer sammen for at ære guden og for at æde og drikke. Den, som slagter et offerdyr, rejser ved døren til sin gårdsplads pæle og sætter offerdyret derpå, hvad enten det er et stykke kvæg eller en vædder eller en gedebuk eller et svin, for at folk kan vide, at han ofrer til sin guds ære. Byen er fattig på varer og rigdomme. Folks vigtigste næringsmiddel er fisk, for dem er der mange af. Hvis en af dem får børn, kaster han dem ud i havet for at spare udgifterne. I øvrigt fortalte han, at retten til skilsmisse tilkom kvinderne. Kvinderne skiller sig, når de har lyst til det. Man har også der en kunstigt fremstillet øjensminke; når de anvender den, tager skønheden aldrig af, men tager endog til hos mænd og kvinder. Han

sagde også: Aldrig hørte jeg hæsligere sang end slesvigernes, det er en brummen, som kommer fra deres struber, i lighed med hundegøen, dog endnu mere dyrisk end denne.

5. Vikingerne ved Volga

På en rejse til Volga-floden traf en delegation, udsendt af Kaliffen i Bagdad, en gruppe danske vikinger. Året er 921. Et af delegationsmedlemmerne, Ibn Fadlan, nedskrev denne beretning om mødet. Nedskrivningen fandt sted umiddelbart efter hjemkomsten til Bagdad. Originalen er senere forsvundet, men der blev lavet en håndskrevet kopi af Fadlans beretning. Det er denne som her er brugt.

Jeg så ar-rus (: nordboere, dvs. vikinger), da de var kommet dertil på deres handelsrejser og havde slået sig ned ved floden Atul (: Volga). Ikke har jeg set folk med mere fuldkommen legemsbygning end dem. De er (høje) som daddelpalmer og rødmossede. De bærer ikke qurtaqer og heller ikke kaftaner (: arabiske beklædningsgenstande). Men deres mænd bærer en klædning, som dækker den ene halvdel af kroppen, mens den ene hånd stikker frit ud af den.

Hver af dem har en økse og et sværd og en kniv, og han skiller sig aldrig fra noget af det, vi har nævnt. Deres sværd er brede og flade og riflede og efter fransk mønster.

Fra fingerspids til hals har hver af dem en samling træer, figurer og lignende (: der kan menes tatoveringer).

Hver af deres kvinder har på brystet en beholder (: brystspænde), som er bundet fast og er af jern, af sølv, af kobber eller af guld, alt efter størrelsen og værdien

af mandens formue. På hver beholder er der en ring, i hvilken der er en kniv, som også er bundet fast på brystet. Om halsen har de halsringe af guld og sølv. For når manden er ejer af ti tusinde dirhemer (: arabiske sølvmonter), laver han en halsring til sin hustru. Når han har tyve tusinde, laver han to halsringe. Og på den måde får hustruen en ny halsring for hver ti tusinde dirhemer, som manden øger sin formue med. Således har en enkelt af dem ofte mange halsringe om halsen. Det bedste smykke er den grønne glasperle af ler, som er på skibene. De strækker sig meget vidt for at få fat på den, køber en perle for en dirhem og binder perlerne sammen til halsbånd til deres kvinder.

De (:vikingerne) er de mest skidne af Guds skabninger. De gør sig ikke rene efter (at have udtømt) ekskrementerne og ikke efter at have ladet vandet, og de vasker sig ikke efter sædudtømming. De vasker heller ikke deres hænder efter måltidet. Ja, de er som vildfarne æsler. De kommer fra deres land og lægger deres skibe til ved Atul, som er en stor flod, og bygger på dens bred store huse af træ. I et hus samler de sig ti eller tyve personer, eller færre eller flere. Hver af dem har en bænk, som han sidder på, og sammen med ham sidder de smukke piger (: der er tale om trælkvinder), som er bestemt for købmændene. Og han har omgang med sin pige, mens hans kammerater ser ham. Ofte hænder det, at de alle er i gang med dette, den ene for øjnene af den anden, og der kommer en købmand for at købe en pige af en af dem. Han møder ham så, mens han har samleje med hende, og han lader hende ikke være, førend han har nået sin hensigt.

De er nødt til at vaske deres ansigter og hoveder hver dag i vand, som er

så skident og urent, som det er muligt. Det foregår således: Pigen kommer hver morgen tidligt og har et stort fad vand med. Dette rækker hun til sin herre, og så vasker han sine hænder, ansigt og hår deri; han både vasker det og kæmmer det i karret. Derpå snyder han næsen og spytter i det. Der bliver ikke noget snavs tilbage, som han ikke får med i vandet. Når han så er færdig med, hvad der er nødvendigt, bærer pigen karret til hans sidemand, og han gør det samme, som kammeraten har gjort. Hun holder ikke op med at bære det fra den ene til den anden, førend hun har ladet det gå på omgang til alle, som er i huset, idet hver af dem snyder næsen, spytter og vasker sit ansigt og hår deri.

Så snart deres skibe var kommet til ankerpladsen, gik hver af dem i land, havde brød, kød, løg, mælk og nabid (: en berusende drik, måske øl) med sig og gik hen til en høj, oprejst træstøtte med et ansigt, som ser ud som et menneskeansigt. Rundt omkring den er der små figurer, og bag disse figurer høje træstøtter, som er sat ned i jorden. Han går så hen til den store figur, kaster sig på jorden og siger: "O min Herre, jeg er kommet langvejs fra med så og så mange piger og så og så mange zobelskind – her opregner han alle de varer, han har taget med – jeg kommer nu til dig med denne offergave." Derpå lægger han det, han har med sig, foran træstøtten. "Jeg ønsker, at du skaffer mig en købmand, som har mange dinarer (: arabiske guldmonter) og dirhemer, og som køber af mig således, som jeg ønsker, og som ikke siger mig imod." Så går han væk. Og hvis handelen går trægt for ham og tiden trækker ud, går han tilbage med yderligere én eller to offergaver. Bliver hans forehavende vanskeligt, bærer han en offergave til hver af de små figurer

og beder dem om forbøn, idet han siger: "Disse er vor Herres hustruer, døtre og sønner." Så bønfaller han længe den ene figur efter den anden, idet han beder til den og vil have den til at gå i forbøn for sig og ydmyger sig for den. Ofte går handelen let for ham, så han får salg i stand. Da siger han: "Min Herre har stillet mit behov; nu er det min pligt at gengælde ham." Så går han hen til nogle får eller noget kvæg og dræber det. Noget af kødet giver han som almisser. Resten bærer han hen og kaster det mellem den store træstøtte og de små, som er rundt om den. Hovedet af kvæget og fårene hænger han på den træstøtte, som er sat ned i jorden. Og når det bliver nat, kommer hundene og æder det hele. Han, som har udført dette, siger da: "Visselig, min Herre har behag i mig og har spist min offergave."

Hvis en af dem bliver syg, slår de et telt op for ham et stykke borte. I det lægger de ham og lader ham få noget brød og vand med sig. Men de kommer ham ikke nær og snakker heller ikke med ham. Ja, de besøger ham ikke engang i al den tid, han er syg, især ikke, hvis han er en ubetydelig mand eller en træl. Når han bliver rask og står op, går han tilbage til dem. Og hvis han dør, brænder de ham. Men hvis han er træl, overlader de ham til sig selv, så hundene og rovfuglene æder ham. Når de griber en tyv eller en røver, går de med ham til et højt og tykt træ, binder et solidt reb rundt om halsen på ham og hænger ham op i det, hvor han bliver, til han bliver revet sønder af vind og vejr.

6. Sven Tveskægs erobring af England

I 900-tallet begyndte omfanget af vikingetogter at falde, men i Sven Tveskægs regeringsperiode (ca. 987-1014) blev togterne genoptaget med stor styrke. Efter at den norske konge Olav 1. Trygvason var faldet i år 1000 i slaget ved Svold, var Sven Tveskæg den mægtigste konge i Norden. Fra 990erne førte Sven Tveskæg krig imod England og i 1002 forsøgte kong Æthelred af England en etnisk udrensning blandt danskere i England. Det førte til en voldsom gengældelseskrig, som det fremgår af følgende uddrag fra en samtidig engelsk årbog nedskrevet i et kloster.

1002. Her i dette år bestemte kongen (: Æthelred) og hans witan (:råd), at man skulle give flåden en tribut og slutte fred med fjenderne (: dvs. Sven Tveskægs hær), mod at de holdt op med deres ødelæggende angreb. Kongen sendte ealdorman Leof-sig til flåden, og efter kongens og hans witan's bud aftalte han fred med dem, og hvad de skulle have af levnedsmidler og tribut. De gik så ind på dette og fik udbetalt 23.000 pund (...) Dette år lod kongen alle danske, som var i England, dræbe på St. Briccius dag (: 13. november), fordi kongen havde fået at vide, at de ville stræbe ham og derpå alle hans witan efter livet og bemægtige sig hans rige.

1003. I dette år blev Exeter ødelagt. Dette skyldtes den frankiske ceorl (: lavadelsmand, men kan også betyde skurk) Hugo, hvem dronningen havde indsat som sin foged. Fjendehæren ødelagde byen fuldstændigt og tog et stort bytte der. En meget stor hær blev nu samlet fra Wiltshire og Hampshire og rykkede resolut mod fjenderne. Ealdorman Ælfric